

Záverečná karta projektu

Názov projektu Evidenčné číslo projektu **APVV –0253–11**

Užívanie drog medzi dospelými a vysokoškólákmi. Na výskumných dátach založená prevencia užívania drog

Zodpovedný riešiteľ **prof. PhDr. Oľga Orosová, CSc**
Príjemca **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

1. Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

1. Charles University in Prague, (Czech Republic)
2. University of Southern Denmark, University of Bielefeld (Germany)
3. University of Kaunas (Lithuania), University of Miskolc (Hungary) ,

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

- 1.
- 2.
- 3.

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

1. Bacikova-Sleskova, M., Benka, J., & Orosova, O. (2015). Parental employment status and adolescents' health: The role of financial situation, parent-adolescent relationship and adolescents' resilience. *Psychology & health*, 30(4).
2. Brutovská, M., Orosova, O., Kalina, O., & Šebeňa, R. (2014). Descriptive normative beliefs and the self-regulation in alcohol use among Slovak university students. *Journal of Public Health*, fdu099.
3. Orosová, O. (2015). Mediation Analysis in Substance Use Prevention. *Adiktologie*, 15(1), 34-47.
4. Orosova, O., Gajdosova, B., Janovska, J. (2015). Well-being among Slovak Adolescents.

In : Nastasi, B. K., & Borja, A. P. (Eds.). (2015). International Handbook of Psychological Well-Being in Children and Adolescents: Bridging the Gaps Between Theory, Research, and Practice. (pp. 183-199). New York: Springer

5. Berinšterová, M., Janovská, A., Gajdošová, B., Kalina O., Bačíková, M. (2015). Health-related behavior among schoolchildren. Unplugged - drug use prevention program in Slovakia. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Equilibria s.r.o., ISBN 978-80-8152-368-7.

Uplatnenie výsledkov projektu

Programy prevencie užívania návykových látok v školskej praxi

CHARAKTERISTIKA VÝSLEDKOV

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku

(max. 20 riadkov)

Zhrnuté boli poznatky týkajúce sa mediačných modelov v prevencii užívania návykových látok s ohľadom na metodologicko-štatistické predpoklady, na typy modelov a s ohľadom na testované teoretické východiská, analyzované boli výsledky medzinárodnej SLiCE štúdie (Student Life Cohort in Europe) medzi vysokoškólákmi v longitudinálnom dizajne výskumu. Bolo zistené, že zmena, nárast normatívnych presvedčení (NP) prispievala k nárastu rizikového správania vysokoškólákov. Preukázaná bola existencia nepriameho vplyvu vyššej úrovne sebaregulácie na nižšiu úroveň konzumácie alkoholu prostredníctvom nižších deskriptívnych NP. Medzi vysokoškólákmi s vyššou úrovňou sebaregulácie a sebadeterminácie bola zistená nižšia úroveň nárastu konzumácie alkoholu, ale len v skupine vysokoškólákov s nižším nárastom deskriptívnych NP. Nárast konzumácie alkoholu mal pozitívny vzťah k emocionálnej pohode vysokoškólákov, avšak s nárastom miery redukcie konzumácie alkoholu narastal rozdiel v emocionálnej pohode v prospech vysokoškólákov s vyššou mierou sebaregulácie. Moderátorom zisteného vzťahu medzi konzumáciou alkoholu vysokoškólákov a sociálnou oporou bol rod. Vysokoškóláčky s vyššou úrovňou sociálnej opory udávali nižšiu úroveň konzumácie alkoholu na rozdiel od vysokoškólákov, medzi ktorými bol zistený pozitívny vzťah medzi sociálnou oporou a konzumáciou alkoholu. Moderovaná mediácia potvrdila čiastočnú mediačnú rolu reziliencie vo vzťahu percipovaného stresu a depresívnych symptómov, ale iba medzi vysokoškólákmi s nižšou úrovňou sociálnej opory. Skúmaný bol efekt univerzálneho programu prevencie užívania návykových látok Unplugged. Nepriamy efekt Unplugged programu bol zistený 3 mesiace po ukončení programu vo vzťahu k celoživotnej prevalencii fajčenia tabakových cigariet medzi školákmi, pričom mediátorom efektu bola pozitívna sebaúcta a deskriptívne NP týkajúce sa prevalencie priateľov užívajúcich tabakové cigarety.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku

(max. 20 riadkov)

A summary of the findings of the international study SLiCE (Student Life Cohort in Europe), conducted among university students within a longitudinal design, is provided. These findings concern the topic of mediation in prevention of substance use and its exploration by using different types of models and different types of theoretical assumptions as well as methodological and statistical procedures required to test them. It was found that a change in normative beliefs (NB), in terms of an increase, contributes to an increase in risk behavior of university students. Evidence was further found for an indirect influence of a higher level of self-regulation on a lower level of alcohol use through descriptive NB. In particular, students with a higher level of self-regulation and self-determination were found to show a lower increase in alcohol consumption but this was found only among those with a lower increase in descriptive NB. Next, an increase in alcohol consumption was found to be positively related to emotional well-being. However, with an increasing level of reduction in alcohol use increasing differences in emotional well-being were seen but only among those with a higher level of self-regulation. With regard to the role of gender, it was found to moderate the relationship

between alcohol use of university students and their social support. More specifically, female university students with a higher level of social support reported a lower alcohol use in which they differed from males, among who a positive association between alcohol use and social support was observed. In addition, a moderated mediation analysis revealed a partial mediating role of resilience in relation to perceived stress and depressive symptoms, however, only among university students with a lower level of social support. Finally, an indirect effect of the Unplugged program was found 3 months after the implementation of this program in relation to lifelong prevalence of smoking among pupils. The mediators of this effect were found to be positive self-esteem and descriptive NB related to the prevalence of smoking among friends.

Svojím podpisom potvrdzujem, že údaje uvedené v záverečnej karte sú pravdivé a úplné a súhlasím s ich zverejnením.

Zodpovedný riešiteľ

prof. PhDr. Oľga Orosová, CSc

V Košiciach 27. 01. 2016

Štatutárny zástupca príjemcu

prof. RNDr. Pavol Sovák, CSc.

V Košiciach 27. 01. 2016

.....
podpis zodpovedného riešiteľa

.....
podpis štatutárneho zástupcu príjemcu